

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มของครัวเรือน จากแหล่งน้ำดื่มที่ครัวเรือนเลือกบริโภค 4 ประเภท คือ น้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท น้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้านพักอาศัย น้ำประปา และน้ำบ่อบาดาล ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำประปาให้มีคุณภาพโดยคำนึงถึงสุขภาพอนามัยของประชาชน การควบคุมตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภค และการจัดหา ดูแลรักษา แหล่งน้ำดิบให้มีคุณภาพ และมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตและจำหน่ายน้ำดื่ม ในการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานด้านส่วนประสมทางการตลาด ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

7.1 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน

ในการศึกษา ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) พิจารณาสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 400 ครัวเรือน สามารถสรุปผลเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลในครัวเรือน ดังนี้

7.1.1 เพศ

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ตัวอย่าง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.5 โดยที่

- ก. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 40.3
- ข. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้านพัก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 10.7
- ค. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำประปา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 5.8

- ง. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำบ่อบาดาล ส่วนใหญ่เป็นทั้งชายและหญิง คิดเป็นร้อยละ 4.3

7.1.2 อายุ

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ตัวอย่าง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.0 โดยที่

- ก. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.8
- ข. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำดื่ม ที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้านพัก ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.8
- ค. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำประปา ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.3
- ง. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำบ่อบาดาล ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.3

7.1.3 ระดับการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ตัวอย่าง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 43.3 โดยที่

- ก. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 29.0
- ข. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้านพัก ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 7.0
- ค. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำประปา ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 4.8
- ง. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำบ่อบาดาล ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 4.0

7.1.4 อาชีพ

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ตัวอย่าง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 24.0 โดยที่

- ก. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิทส่วนใหญ่ มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 16.8
- ข. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้านพักส่วนใหญ่ มีอาชีพเป็นข้าราชการรัฐ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 5.0
- ค. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำประปา โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 3.3
- ง. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำบ่อบาดาล โดยส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 3.8

7.1.5 รายได้รวมโดยเฉลี่ยของครัวเรือน

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ตัวอย่าง พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิกทั้งครัวเรือนต่ำกว่า 7,000 บาท หรือ 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.5 โดยที่

- ก. ครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ส่วนใหญ่มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 7,000 บาท หรือ 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.8
- ข. ครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้านพัก ส่วนใหญ่มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 7,000 บาท หรือ 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.3
- ค. ครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำประปา ส่วนใหญ่มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 7,000 บาท หรือ 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.8
- ง. หัวหน้าครัวเรือนที่เลือกบริโภคน้ำบ่อบาดาล ส่วนใหญ่มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 7,000 บาท หรือ 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.8

7.1.6 ขนาดของครัวเรือน

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ตัวอย่าง พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 3-5 คน คิดเป็นร้อยละ 69.8 โดยที่

- ก. คริวเรือที่เลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ส่วนใหญ่มีสมาชิกในคริวเรือระหว่าง 3 – 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5
- ข. คริวเรือที่เลือกบริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้านพัก ส่วนใหญ่มีสมาชิกในคริวเรือระหว่าง 3 – 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5
- ค. คริวเรือที่เลือกบริโภคน้ำประปา ส่วนใหญ่มีสมาชิกในคริวเรือระหว่าง 3 – 5 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5
- ง. คริวเรือที่เลือกบริโภคน้ำบ่อบาดาล ส่วนใหญ่มีสมาชิกในคริวเรือระหว่าง 3 – 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3

7.2 พฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มของคริวเรือ

จากการสัมภาษณ์คริวเรือในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ราย สามารถสรุปผลเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มของคริวเรือ แยกตามประเภทของการบริโภคน้ำดื่ม 4 แหล่ง พบว่า คริวเรือส่วนใหญ่เลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาได้แก่ บริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้านพัก คิดเป็นร้อยละ 18.0 น้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 11.0 น้ำบ่อบาดาล คิดเป็นร้อยละ 8.5 ตามลำดับ โดยคริวเรือมีพฤติกรรมในการเลือกบริโภคน้ำดื่มแต่ละประเภท ดังนี้

7.2.1 พฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท

จากการสัมภาษณ์คริวเรือในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ราย พบว่ามีคริวเรือเลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท คิดเป็นร้อยละ 62.5 โดยมีพฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่ม ดังนี้

- ก. คริวเรือส่วนใหญ่จากแขวงกาวิละ จะเลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท คิดเป็นร้อยละ 33.2
- ข. คริวเรือส่วนใหญ่จะบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิทมาเป็นเวลานานมากกว่า 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 77.6
- ค. สาเหตุที่คริวเรือส่วนใหญ่เลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท เป็นเพราะมั่นใจในคุณภาพ ความสะอาดและความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 26.8 สาเหตุรองลงมาคือ มีบริการจัดส่งถึงที่พัก ราคาที่เหมาะสม มีตรารับรองมาตรฐานการผลิต

- ง. แหล่งที่ครัวเรือนส่วนใหญ่เลือกซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท คือ บริษัทผู้ผลิต ซึ่งให้บริการส่งถึงบ้าน คิดเป็นร้อยละ 80.8
- จ. สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่เลือกซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิทจากแหล่งซื้อ เป็นเพราะมีบริการส่งถึงบ้าน คิดเป็นร้อยละ 58.4
- ฉ. สื่อที่ทำให้ครัวเรือนส่วนใหญ่รู้จักน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท คือ บริษัทผู้ผลิต เป็นผู้แนะนำสินค้า คิดเป็นร้อยละ 21.6
- ช. ครัวเรือนส่วนใหญ่มีปริมาณการบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิทเฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 70 ลิตร คิดเป็นร้อยละ 48.0
- ซ. ครัวเรือนส่วนใหญ่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท โดยเฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 51 – 100 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.6
- ฅ. ครัวเรือนส่วนใหญ่ มีความคิดว่าราคาของน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิทในปัจจุบัน เป็นราคาที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 74.0
- ฉ. สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่บริโภคแหล่งน้ำอื่น ๆ เป็นเพราะคุณภาพและความสะอาด คิดเป็นร้อยละ 69.6
- ค. ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีความคิดที่จะเปลี่ยนไปบริโภคน้ำจากแหล่งน้ำอื่น คิดเป็นร้อยละ 84.8 สาเหตุใหญ่เป็นเพราะน้ำดื่มที่ซื้ออยู่มีความสะดวก สะอาด ปลอดภัยมากกว่า และมั่นใจในคุณภาพ
- ก. ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่เลือกใช้น้ำบรรจุขวดปิดสนิทเพื่อการบริโภค ยังใช้น้ำเพื่อการอุปโภคด้วย คือ ใช้ในการหุงต้ม คิดเป็นร้อยละ 64.8
- ข. ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้น้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิทเพื่อการบริโภค คิดเป็นร้อยละ 40.9

7.2.2 พฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ราย พบว่ามีครัวเรือนเลือกบริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 18.0 โดยมีพฤติกรรมการบริโภค ดังนี้

- ก. ครัวเรือนจากแขวงนครพิงค์ ส่วนใหญ่จะเลือกบริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 33.3
- ข. ครัวเรือนส่วนใหญ่เลือกบริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน มาเป็นเวลานานมากกว่า 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 69.4

- ค. สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่เลือกบริโภคน้ำที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน เป็นเพราะมั่นใจในคุณภาพ ความสะอาดและความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 37.7 รองลงมาคือ มีตรารับรองมาตรฐานการผลิต ราคาเครื่องกรองน้ำที่เหมาะสม และบริการหลังการขาย
- ง. แหล่งที่ครัวเรือนส่วนใหญ่เลือกซื้อเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน คือ บริษัทตัวแทนจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 66.7
- จ. สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่เลือกซื้อเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน จากแหล่งซื้อ เป็นเพราะมีบริการติดตั้ง และบริการหลังการขาย คิดเป็นร้อยละ 32.2
- ฉ. ครัวเรือนส่วนใหญ่จะเปลี่ยนไส้กรอง (Filter) ของเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน อยู่ระหว่าง 1 ปีต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 58.3
- ช. สื่อที่ทำให้ครัวเรือนส่วนใหญ่รู้จักเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน คือ หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 51.4
- ซ. ครัวเรือนส่วนใหญ่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการเปลี่ยนไส้กรองในแต่ละครั้ง อยู่ระหว่าง 301 - 600 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.7
- ฅ. ครัวเรือนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าราคาของเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน ปัจจุบันมีราคาเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 61.1
- ญ. ครัวเรือนส่วนใหญ่ จะใช้น้ำประปาเป็นน้ำที่ผ่านเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 79.2
- ฎ. สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่บริโภคแหล่งน้ำอื่นๆ เป็นเพราะ คุณภาพของน้ำและความสะอาด คิดเป็นร้อยละ 55.6
- ฏ. ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีความคิดที่จะเปลี่ยนไปบริโภคน้ำจากแหล่งน้ำอื่น ๆ สาเหตุเป็นเพราะน้ำที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้านมีความสะอาดและปลอดภัยมากกว่า มีความมั่นใจในคุณภาพ ประหยัด และสะดวกกว่า คิดเป็นร้อยละ 81.9
- ฐ. ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่เลือกใช้น้ำที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้านเพื่อการบริโภค ยังใช้น้ำเพื่อการอุปโภคด้วย คือ ใช้ในการหุงต้ม คิดเป็นร้อยละ 65.3
- ฑ. ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้น้ำที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้านเพื่อการบริโภค คิดเป็นร้อยละ 32.1

7.2.3 พฤติกรรมการบริโภคน้ำประปา

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ราย พบว่า มีครัวเรือนเลือกบริโภคน้ำดื่มประปา คิดเป็นร้อยละ 11.0 โดยมีพฤติกรรมการบริโภค ดังนี้

- ก. ครัวเรือนจากแขวงเมืองรายส่วนใหญ่ จะเลือกบริโภคน้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 43.2
- ข. ครัวเรือนส่วนใหญ่เลือกบริโภคน้ำประปามาเป็นเวลานานมากกว่า 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 79.5
- ค. สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่เลือกบริโภคน้ำประปา เป็นเพราะความสะดวกและรวดเร็วในการใช้ คิดเป็นร้อยละ 34.6 รองลงมาคือ มั่นใจในคุณภาพ ความสะอาดและความปลอดภัย
- ง. ครัวเรือนส่วนใหญ่จะนำน้ำประปามาปรับปรุงคุณภาพก่อนบริโภคด้วยวิธีการต้ม คิดเป็นร้อยละ 65.9
- จ. สิ่งที่ทำให้ครัวเรือนส่วนใหญ่รู้จักน้ำประปา คือ คือ ญาติในครอบครัวเป็นผู้แนะนำ คิดเป็นร้อยละ 54.5
- ฉ. ครัวเรือนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าราคาน้ำประปาในปัจจุบันเป็นราคาที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 56.8
- ช. ครัวเรือนส่วนใหญ่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้น้ำประปาต่อเดือน อยู่ระหว่าง 201 – 250 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.0
- ซ. สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่บริโภคน้ำจากแหล่งอื่น ๆ เป็นเพราะ คุณภาพของน้ำและความสะอาด คิดเป็นร้อยละ 45.5
- ฅ. ครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการของน้ำประปา ว่าควรได้รับการปรับปรุงในด้านกรรมวิธีการผลิตที่มีคุณภาพ และสะอาด คิดเป็นร้อยละ 47.7
- ฉ. ครัวเรือนส่วนใหญ่พบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้น้ำประปาเพื่อการบริโภคในเรื่องสีของน้ำ คิดเป็นร้อยละ 23.4
- ค. ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีความคิดที่จะเปลี่ยนไปบริโภคน้ำจากแหล่งน้ำอื่น สาเหตุเป็นเพราะน้ำประปาที่ใช้อยู่มีความสะอาดและปลอดภัยมากกว่า มีความมั่นใจในคุณภาพ ประหยัด และสะดวกกว่า คิดเป็นร้อยละ 72.7
- ด. ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่เลือกใช้น้ำประปาเพื่อการบริโภคยังใช้น้ำเพื่อการอุปโภคด้วย คือ ใช้ในการซักล้าง รดน้ำต้นไม้ และการหุงต้ม คิดเป็นร้อยละ 29.5

7.2.4 พฤติกรรมการบริโภคน้ำบ่อบาดาล

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ราย พบว่า มีครัวเรือนเลือกบริโภคน้ำดื่มบ่อบาดาล คิดเป็นร้อยละ 8.5 โดยมีพฤติกรรม ดังนี้

- ก. ครัวเรือนจากแขวงเมืองรายส่วนใหญ่ จะเลือกบริโภคน้ำบ่อบาดาล คิดเป็นร้อยละ 35.3
- ข. ครัวเรือนส่วนใหญ่เลือกบริโภคน้ำบ่อบาดาลมาเป็นเวลานานมากกว่า 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 91.2
- ค. สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่เลือกบริโภคน้ำบ่อบาดาล เป็นเพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาคือ สะดวกรวดเร็วในการใช้
- ง. ครัวเรือนส่วนใหญ่จะนำน้ำบ่อบาดาลมาปรับปรุงคุณภาพก่อนดื่ม ร้อยละ 55.9 ด้วยวิธีการต้ม และเครื่องกรองที่ประดิษฐ์ขึ้นเอง
- จ. สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่บริโภคน้ำจากแหล่งอื่นๆ เป็นเพราะ ราคา คิดเป็นร้อยละ 61.8
- ฉ. ครัวเรือนส่วนใหญ่พบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้น้ำบ่อบาดาลเพื่อการบริโภคในเรื่องสิ่งปนเปื้อนมากับน้ำ คิดเป็นร้อยละ 32.1
- ช. ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่เลือกใช้น้ำบ่อบาดาลเพื่อการบริโภค ยังใช้เพื่อการอุปโภคด้วย คือ ใช้ในการซักล้าง รดน้ำต้นไม้ และการหุงต้ม คิดเป็นร้อยละ 41.2
- ซ. ครัวเรือนส่วนใหญ่ ไม่มีความคิดที่จะเปลี่ยนไปบริโภคน้ำจากแหล่งน้ำอื่น ๆ สาเหตุเป็นเพราะน้ำบ่อบาดาลที่ใช้อยู่มีสะดวกกว่า ประหยัด สะอาด มั่นใจในคุณภาพ ไม่มีกลิ่น และใช้มานานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 70.6

7.3 ปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาดต่อพฤติกรรมการเลือกบริโภคน้ำดื่ม

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ราย เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มกับปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาด 4 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดช่องทางการจำหน่าย และด้านส่งเสริมการขาย สามารถสรุปความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

7.3.1 ปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาด

สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่เลือกบริโภคน้ำดื่ม เป็นเพราะมั่นใจในคุณภาพของน้ำ คิดเป็นร้อยละ 28.3 โดยที่พบว่า

- ก. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ร้อยละ 18.9
- ข. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 6.7
- ค. สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่เลือกบริโภคน้ำประปา เป็นเพราะความสะดวกรวดเร็วในการใช้ คิดเป็นร้อยละ 2.8
- ง. สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่เลือกบริโภคน้ำบ่อบาดาล เป็นเพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบริโภคน้ำ คิดเป็นร้อยละ 2.5

7.3.2 ปัจจัยทางด้านราคา

ความคิดเห็นของครัวเรือนส่วนใหญ่ที่มีต่อราคาน้ำดื่มในปัจจุบัน คิดว่าเป็นราคาที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 63.5 โดยที่พบว่า

- ก. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ร้อยละ 46.3
- ข. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 11.0
- ค. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่เลือกบริโภคน้ำประปา ร้อยละ 6.3

7.3.3 ปัจจัยทางการส่งเสริมการขาย

สื่อที่ทำให้ครัวเรือนส่วนใหญ่รู้จักน้ำดื่ม คือ พนักงานแนะนำสินค้า คิดเป็นร้อยละ 16.0 โดยที่พบว่า

- ก. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ร้อยละ 22.4
- ข. สื่อที่ทำให้ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน รู้จักเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน คือ หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 9.3
- ค. สื่อที่ทำให้ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำประปา รู้จักน้ำประปา คือ ญาติในครอบครัวเป็นผู้แนะนำ คิดเป็นร้อยละ 6.0
- ง. ไม่มีสื่อใดที่ทำให้ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำบ่อบาดาล รู้จักน้ำบ่อบาดาล สาเหตุเป็นเพราะรู้จักมาตั้งแต่เกิด คิดเป็นร้อยละ 8.5

7.3.4 สาเหตุที่ครัวเรือนไม่เลือกบริโภคน้ำจากแหล่งน้ำอื่น

สาเหตุที่ให้ครัวเรือนส่วนใหญ่ ไม่เลือกบริโภคแหล่งน้ำอื่น เป็นเพราะคุณภาพและความสะอาด คิดเป็นร้อยละ 59.4 โดยที่พบว่า

- ก. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ร้อยละ 43.5
- ข. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 10.0
- ค. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำประปา ร้อยละ 5.0
- ง. สาเหตุที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำบ่อบาดาล ไม่เลือกบริโภคน้ำจากแหล่งน้ำอื่น ๆ เป็นเพราะราคา คิดเป็นร้อยละ 5.3

7.3.5 ความคิดเห็นที่จะเปลี่ยนไปบริโภคแหล่งน้ำอื่น ๆ

ครัวเรือนส่วนใหญ่ ไม่มีความคิดที่จะเปลี่ยนไปบริโภคน้ำจากแหล่งอื่น คิดเป็นร้อยละ 81.8 สาเหตุเป็นเพราะ น้ำที่ใช้อยู่มีความสะอาด มีความมั่นใจในคุณภาพ ชี้อเสียง ที่ใช้ในปัจุบันคืออยู่แล้ว มีความสะอาดปลอดภัย บริการดีรวดเร็ว ราคาถูก เป็นต้น โดยที่พบว่า

- ก. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ร้อยละ 53.0
- ข. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 14.8
- ค. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำประปา ร้อยละ 8.0
- ง. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำบ่อบาดาล ร้อยละ 6.0

7.4 ปัจจัยด้านอื่น ๆ

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 ราช เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรบริโภคน้ำดื่มกับปัจจัยด้านอื่น ๆ สามารถสรุปความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ ได้ ดังนี้

7.4.1 พฤติกรรมการใช้น้ำเพื่อประกอบกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการบริโภค

ครัวเรือนส่วนใหญ่ นอกจากใช้น้ำเพื่อการบริโภคแล้ว ยังใช้น้ำดังกล่าวเพื่อการอุปโภคด้วย คือ ใช้ในการหุงต้ม คิดเป็นร้อยละ 57.3 โดยที่พบว่า

- ก. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ร้อยละ 40.5
- ข. เป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 11.8

- ค. คริวเรือส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำประปา ใช้น้ำเพื่อการซักล้าง รดน้ำต้นไม้ และประกอบกรหุงต้ม คิดเป็นร้อยละ 3.3
- ง. คริวเรือส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำบ่อบาดาล ใช้น้ำเพื่อการซักล้าง รดน้ำต้นไม้ และประกอบกรหุงต้ม คิดเป็นร้อยละ 3.5

7.4.2 ปัญหาที่พบจากการใช้แหล่งน้ำเพื่อการบริโภค

คริวเรือส่วนใหญ่ ไม่พบปัญหาในการใช้แหล่งน้ำเพื่อการบริโภค คิดเป็นร้อยละ

29.1 โดยที่พบว่า

- ก. เป็นคริวเรือส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ร้อยละ 22.4
- ข. เป็นคริวเรือส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 5.3
- จ. คริวเรือส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำประปา พบปัญหาในการใช้น้ำ คือ สีของน้ำ คิดเป็นร้อยละ 3.8
- ฉ. คริวเรือส่วนใหญ่ที่บริโภคน้ำบ่อบาดาล พบปัญหาในการใช้น้ำ คือ สิ่งปนเปื้อนมากับน้ำ คิดเป็นร้อยละ 3.8

7.5 ข้อเสนอแนะ

7.4.1 การบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท

จากการศึกษาพบว่า การบริโภคน้ำดื่มของคริวเรือในปัจจุบันคริวเรือส่วนใหญ่ต่างหันไปพึ่งพาการบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท (ร้อยละ 62.5) สาเหตุที่คริวเรือส่วนใหญ่เลือกบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท ไม่ใช่เป็นเรื่องของราคา ทั้งนี้สาเหตุเนื่องมาจากราคาน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิทในปัจจุบันเป็นสินค้าควบคุมราคา ดังนั้นน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิทส่วนใหญ่จะมีราคาที่ไม่แตกต่างกันมากนัก สาเหตุที่เลือกบริโภคเป็นเพราะความมั่นใจในคุณภาพของน้ำ ความสะอาด และความปลอดภัย (ร้อยละ 26.8) โดยที่คริวเรือส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.9 ไม่พบปัญหาจากการบริโภคน้ำ แต่ยังมีปัญหาบางส่วนที่ควรได้รับการแก้ไข เพื่อให้ผู้บริโภคนิยมบริโภคมากขึ้น ได้แก่ เรื่องของความสะอาด กลิ่น บรรจุภัณฑ์ไม่สะอาด เป็นต้น นอกจากนี้คริวเรือยังพิจารณาถึงความสะดวกที่จะได้รับจากการบริการส่งถึงบ้านของผู้ผลิต สำหรับวิธีการส่งเสริมการขายที่ทำให้เข้าถึงกลุ่มคริวเรือได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด คือ วิธีการเข้าไปแนะนำสินค้าโดยตรงกับคริวเรือ

7.4.2 การบริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำที่ใช้ภายในบ้านพัก

จากการศึกษาพบว่า การบริโภคน้ำดื่มที่ผ่านการกรองจากเครื่องกรองน้ำเป็นทางเลือกใหม่รองลงมาจาก การบริโภคน้ำดื่มบรรจุขวดปิดสนิท สาเหตุเป็นเพราะครัวเรือนส่วนใหญ่มีความมั่นใจในคุณภาพของน้ำที่ได้จากการกรอง โดยที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 32.9) ไม่พบปัญหาจากการบริโภคน้ำ แต่ยังมีปัญหาบางส่วนที่ควรได้รับการแก้ไข เพื่อให้ผู้บริโภคนิยมบริโภคน้ำมากขึ้น ได้แก่ เรื่องของกลิ่น ครัวเรือนส่วนใหญ่จะเลือกซื้อเครื่องกรองน้ำจากบริษัทตัวแทนจำหน่าย (ร้อยละ 66.7) เป็นเพราะพิจารณาถึงบริการติดตั้งและบริการหลังการขายที่ได้รับ และยังพบว่าราคาของเครื่องกรองน้ำไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของครัวเรือน เนื่องจากครัวเรือนส่วนใหญ่ที่เลือกใช้เครื่องกรองน้ำเห็นว่าราคาในปัจจุบันเป็นราคาที่เหมาะสม สำหรับวิธีการส่งเสริมการขายที่ทำให้เข้าถึงกลุ่มครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด คือ สื่อนั่งสื่อพิมพ์

7.4.3 การบริโภคน้ำประปา

จากการศึกษาพบว่า น้ำประปาเป็นบริการของรัฐที่ให้บริการแก่ประชาชนมาเป็นเวลานาน ซึ่งยังคงเป็นทางเลือกที่ได้รับความนิยมอยู่ สาเหตุเป็นเพราะครัวเรือนส่วนใหญ่คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็วในการใช้ นอกจากใช้ในการบริโภคแล้ว ครัวเรือนยังใช้น้ำประปาเพื่อการอุปโภค เช่น ใช้ในการซักล้าง รดน้ำต้นไม้ หุงต้ม และในทุก ๆ กิจกรรม ของครัวเรือน แต่ก่อนที่จะนำไปบริโภคจะต้องมีการนำมาปรับปรุงด้วยวิธีการต้ม ถึงร้อยละ 65.9 ครัวเรือนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าราคาของน้ำประปาในปัจจุบัน เป็นราคาที่เหมาะสม ส่วนในเรื่องของปัญหาที่เกิดจากการใช้บริการนั้นครัวเรือนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอยากให้มีการปรับปรุงบริการน้ำประปาในด้านกรรมวิธีการผลิตให้มีคุณภาพและความสะอาดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครัวเรือนส่วนใหญ่จะประสบปัญหา ในเรื่องของกลิ่นของน้ำประปา ร้อยละ 23.4 นอกจากนี้ครัวเรือนส่วนใหญ่อยากให้น้ำประปามีการขยายบริการให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าความนิยมในการใช้น้ำประปาเพื่อการอุปโภคและบริโภคยังคงเป็นที่ต้องการของประชาชน โดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง ราคาไม่ใช่ว่าเรื่องที่ประชาชนคำนึงถึง แต่ความสะดวก รวดเร็วในการใช้ รวมถึงคุณภาพและความสะอาด เป็นตัวกำหนดให้ประชาชนเลือกบริโภคน้ำประปาต่อไป

7.4.4 การบริโภคน้ำบ่อบาด

จากการศึกษาพบว่า น้ำบ่อบาดเป็นแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคและอุปโภคมาเป็นเวลานาน โดยที่ครัวเรือนส่วนใหญ่นอกจากจะใช้เพื่อการบริโภคแล้ว ยังใช้เพื่อการซักล้าง รดน้ำต้นไม้พืชสวน เพื่อการหุงต้ม และทุก ๆ กิจกรรมของครัวเรือน สาเหตุที่เลือกบริโภคน้ำบ่อบาด

เป็นเพราะประหยัดไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ สำหรับการนำน้ำบ่อบาดไปใช้เพื่อการบริโภคนั้น จะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพก่อน ด้วยวิธีการคั้นและกรองด้วยเครื่องกรองที่ประดิษฐ์เอง ถึงร้อยละ 55.9 เนื่องจากประสบปัญหาในเรื่องสิ่งปนเปื้อนมากับน้ำ คราวเรือนส่วนใหญ่ยังคงมีความคิดที่จะใช้น้ำบ่อบาดต่อไป ทั้งนี้เป็นเพราะคำนึงถึงความสะดวก ประหยัด สะอาด และมั่นใจในคุณภาพของน้ำ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University